

Pradžia>Pinigai ir piniginiai reikalavimai>Nemokumas, bankrotas**Nemokumas, bankrotas**

Malta

1 Kam gali būti iškelta nemokumo byla?Nemokumo bylos (bendrovės) ir bankroto bylos (ūkinės bendrijos ir prekyautojai)

Pagal nacionalinę teisę yra dviejų rūšių subjektai, kuriems gali būti keliamos nemokumo bylos – tai komercinės ūkinės bendrijos ir prekyautojai. Šių rūšių asmenims taikomos skirtingos taisyklės. Komercinės ūkinės bendrijos galima skirstyti į tikrąsias bendrijas (*en nom collectif*), komanditines bendrijas (*en commandite*) ir ribotos atsakomybės bendroves.

Nemokumo bylos gali būti keliamos visiems minėtiems subjektams (fiziniams ir juridiniams asmenims), tačiau jiems bus taikomos skirtingos procedūros, taisyklės ir teisės aktai. Iš tiesų bankroto bylos (Maltos įstatymų 13 straipsnis) gali būti keliamos tikrosioms ūkinėms bendrijoms (*en nom collectif*), komanditinėms ūkinėms bendrijoms (*en commandite*) ir prekyautojams. Tikrosios ūkinės bendrijos (*en nom collectif*) ir komanditinės ūkinės bendrijos (*en commandite*) visais klausimais bankroto bylose laikomos prekyautojais. 13 skyriuje „prekiauotojas“ apibrėžiamas kaip bet kuris asmuo, kuris pagal savo profesiją prekiauja savo vardu, ir į šią sąvoką įeina bet kokia komercinė ūkinė bendrija.

Reorganizavimo procedūra (bendrovės sanavimas)

Reorganizavimo procedūra gali būti taikoma bendrovėms pagal 1995 m. Bendrovių įstatymo 386 skyriaus 327–329B straipsnius.

2 Kokios yra nemokumo bylos iškėlimo sąlygos?Nemokumo bylos (bendrovės)

Jei bendrovė negali susimokėti skolų, bendrovės visuotiniam susirinkimui, valdybai, obligacijų turėtojui, kreditoriui ar kreditoriams, taip pat dalininkui ar dalininkams priėmus sprendimą, bendrovė gali kreiptis į teismą dėl jos veiklos nutraukimo ir vėliau – likvidavimo. Pagal 386 skyriaus 214 straipsnio 2 dalies a punkto ii papunktį taikomas toks kriterijus:

Bendrovė laikoma negalinčia susimokėti skolų, jeigu:

- a) bendrovės turima skola lieka iš dalies ar visiškai nesumokėta per 24 savaites nuo bendrovės atžvilgiu išduoto vykdomojo dokumento įvykdymo taikant bet kurį iš Organizavimo ir civilinio proceso kodekso 273 straipsnyje nurodytų vykdymo veiksmų, arba
- b) teismui įrodoma, kad bendrovė negali susimokėti skolų, taip pat atsižvelgiant į galimus ir būsimus bendrovės įsipareigojimus.

Teismas suteikia šalims galimybę būti išklausytoms ir galiausiai nusprendžia, ar esama nemokumo sąlygų, ir jei šios sąlygos yra, teismas įpareigoja nutraukti bendrovės veiklą, o numatoma nemokumo data bus laikoma pareiškimo pateikimo teismui diena pagal 386 skyriaus 223 straipsnį.

Per laikotarpį nuo nutarties dėl bendrovės veiklos nutraukimo priėmimo, jei bendrovė tampa nemoki, iki pareiškimo dėl nemokumo pateikimo teismui dienos teismas gali bet kada paskirti laikinąjį administratorių ir įpareigoti jį administruoti bendrovės turtą ar veiklą pagal teismo nutartyje, kuria šis administratorius paskiriamas, pateiktus nurodymus. Laikinas administratorius eina pareigas, kol priimama nutartis dėl likvidavimo arba likvidavimo prašymas atmetamas, nebent administratorius iki to laiko pasitraukia iš pareigų arba teismas dėl pagrįstos priežasties pašalina jį iš pareigų.

Nemokumas. Savanoriškas likvidavimas kreditorių iniciatyva

Bendrovė taip pat gali nutraukti veiklą savanoriškai, o jei valdybos nariai laikosi nuomonės, kad bendrovės turto nepakanka jos įsipareigojimams įvykdyti, bus šaukiamas kreditorių susirinkimas, kad būtų paskirtas nemokumo specialistas (ir (arba) likvidacinis komitetas), kuriuo kreditoriai pasitiki ir kuris bus įgaliotas likviduoti bendrovę neiškeliant bylos teisme. Taikytinos taisyklės nustatytos 386 skyriaus 277 ir *paskesniuose* straipsniuose.

Reorganizavimo procedūra (bendrovės sanavimas)

Jei priimamas neeilinis nutarimas – bendrovė, valdybos sprendimu – direktoriai arba bendrovės kreditoriai, kuriems tenka daugiau nei pusė bendrovės įsiskolinimų vertės, gali prašyti teismo pradėti reorganizavimo procedūrą (sanavimo procedūra pagal 386 skyriaus 329B straipsnį), jei bendrovė negali susimokėti savo skolų arba neišvengiamai tikėtina, kad ji taps nemoki. Kaip ir pirmiau nurodytu atveju, bendrovė laikoma negalinčia sumokėti skolų, jeigu:

- a) bendrovės mokėtina skola lieka iš dalies ar visiškai nesumokėta praėjus 24 savaitėms nuo bendrovės atžvilgiu išduoto vykdomojo dokumento įvykdymo taikant bet kurį iš Organizavimo ir civilinio proceso kodekso 273 straipsnyje nurodytų vykdomybų veiksmų, arba
- b) jei teismui įrodoma, kad bendrovė negali susimokėti skolų, taip pat atsižvelgiant į galimus ir būsimus bendrovės įsipareigojimus.

Teismas sprendžia, ar reorganizuoti bendrovę, ir jei jis pritaria reorganizavimui, per 20 darbo dienų nuo teismui pateikto prašymo administruoti bendrovės veiklą priima nutartį dėl bendrovės sanavimo teismo nurodytu laikotarpiu (šiuo metu šis laikotarpis yra vieni metai, tačiau jis gali būti pratęstas dar vieniems metams, vis dėlto, pagal šiuo metu svarstomus pakeitimus, šis laikotarpis būtų sutrumpintas iki keturių mėnesių, kuriuos bus galima pratęsti dar keturiems mėnesiams, tačiau visas laikotarpis neturės viršyti dvylikos mėnesių).

Bankroto byla (ūkinės bendrijos ir prekyautojai)

Bankroto bylą gali iškelti bet kuris kreditorius, nesvarbu, ar jam mokėtina skola yra komercinė, ar kitokia, nors ši skola dar netapo mokėtina. Kreditorius turi teisę supaprastinta tvarka kreiptis į civilinių bylų teismo pirmuosius rūmus prašydamas teismo paskelbti, kad skolininkas ar jo teisėtas atstovas bankrutuoja. Bankroto paskelbimo kriterijus – skolininko turimų skolų mokėjimo sustabdymas. Teismas priima sprendimą dėl bankroto paskelbimo ir paskiria vieną ar kelis kuratorius, kurie pagal Prekybos kodekso 13 skyrių įgyvendina jiems priskirtas funkcijas.

3 Kokia nuosavybė sudaro nemokaus subjekto turto dalį? Kaip tvarkomas turtas, kurį skolininkas įgijo arba kuris jam perduotas po to, kai buvo iškelta nemokumo byla?Nemokumo bylos (bendrovės) (įskaitant kreditorių inicijuojamą savanorišką likvidavimą)

Visas bendrovės turtas panaudojamas skolininko įsipareigojimams įvykdyti. Neatskiriamas turtas, kuris jau buvo skolininko turto dalis, ir turtas, kuris skolininkui perėjo po nemokumo bylos iškėlimo.

Bankroto byla (ūkinės bendrijos ir prekyautojai)

Bankroto bylose, susijusiose su prekyautojais, tikrosiomis ūkinėmis bendrijomis (*en nom collectif*) ir komanditinėmis ūkinėmis bendrijomis (*en commandite*) likviduojamos bendrovės turto dalį gali sudaryti visas kilnojamasis arba nekilnojamasis turtas. Kai paskelbiamas bankrotas, bankrutavęs asmuo *ipso jure* netenka galimybės valdyti viso savo turto, nesvarbu, ar jis susijęs su jo veikla, ar ne, išskyrus teisę į kasdienę pragyvenimo išmoką.

Jo turtą valdo kuratorius, kuris, teismui pritarus, turi teisę parduoti ir nusavinti turtą. Jei bankrutavusio asmens turtą sudaro gendančios prekės, gavus teismo leidimą, šios prekės gali būti parduotos per licenciją turintį aukciono rengėją.

Jei prekės yra negendančios arba tai yra kitas turtas, taip pat reikalingas teismo leidimas.

Tokiais atvejais teisėjas duoda tokius nurodymus, kuriuos jis laiko palankiausiais bankrutavusio asmens ir kreditorių interesams, net jei susiklostytų tokios aplinkybės, kad kuratorius galėtų atkurti bankrutavusio asmens veiklą arba padidinti jo turta, jei tik tai yra naudinga kreditoriams.

4 Kokių įgaliojimų atitinkamai turi skolininkas ir nemokumo specialistas?

Nemokumo bylos (bendrovės)

Kai tik teismas įpareigoja nutraukti bendrovės veiklą dėl to, kad ji yra nemoki, jis paskiria nemokumo specialistą.

386 skyriuje nurodyta, kad toks nemokumo specialistas turi būti fizinis asmuo, kuris yra advokatas arba sertifikuotas auditorius, arba įtrauktas į įmonių registrą kaip tinkamas nemokumo specialisto pareigoms atlikti.

Taikomas dar vienas apribojimas, t. y. kad nemokumo specialistas negali eiti šių pareigų visų pirma jei jis buvo bendrovės direktorius ar sekretorius arba per ketverius metus iki bendrovės veiklos nutraukimo ėjo kurias nors kitas pareigas šioje konkrečioje bendrovėje arba su šia konkrečia bendrove susijusias pareigas.

Teismas turi plačią diskreciją nuspręsti, kas turi mokėti užmokestį nemokumo specialistui. Jei nenumatyta kitaip, nemokumo specialistas gauna užmokestį iš bendrovės turto. Tačiau jei bendrovės turto nepakanka, teismas gali įpareigoti kitus (susijusius) asmenis mokėti nemokumo specialistui atlyginimą pagal teismo nurodymus.

Pagal 386 skyriaus 296 straipsnį bendrovės tarnautojų (bendrovės direktorių ir sekretorius) įgaliojimai nutrūksta paskyrus nemokumo specialistą, todėl direktoriai ar jų įgaliotieji atstovai ir bendrovės sekretorius neturi teisės sudaryti sandorių minėtos likviduojamos bendrovės vardu ir interesais. Nemokumo specialistas prižiūri ir kontroliuoja visą turta ir visas teises, į kurias, jo pagrįstu įsitikinimu, bendrovė turi teisę.

Pagal 386 skyriaus 238 straipsnį nemokumo specialistas, kai teismas likviduoja bendrovę, teismo ar likvidacinio komiteto leidimu yra įgaliotas:

- a) pareikšti bet kokį ieškinį ir gintis nuo pareikšto ieškinio ar dalyvauti kitokiame teismo procese bendrovės vardu ir interesais;
- b) tęsti bendrovės veiklą, kiek tai gali būti būtina, kad ji būtų sėkmingai likviduota;
- c) sumokėti kreditoriams pagal įstatymo nustatytą jų eilę;
- d) sudaryti susitarimą su kreditoriais arba asmenimis, kurie teigia esą kreditoriai, arba teigia turintys esamų ar būsimų, realių ar galimų reikalavimų bendrovei, kurie yra konkrečiai nustatyti ar mokėtini kaip žalos atlyginimas ar už kuriuos bendrovė gali būti laikoma atsakinga, ir perduoti tokius klausimus spręsti arbitražui;
- e) kviešti dalininkus ar tariamus dalininkus ir sudaryti susitarimą dėl skolų, įsipareigojimų ir reikalavimų bendrovei, nesvarbu, ar jie būtų esami ar būsimi, realūs ar galimi, nustatyti ar mokėtini kaip žalos atlyginimas, atsiradę ar turintys atsirasti tarp bendrovės ir dalininko ar tariamo dalininko arba kito skolininko ar tariamo skolininko, taip pat visais klausimais, kaip nors susijusiais su bendrovės turto ar jos likvidavimu arba turinčiais įtaką bendrovės turtui ar jos likvidavimui, tokiomis sąlygomis, dėl kurių susitarta, ir imtis bet kokių užtikrinimo priemonių siekiant sumokėti tokią skolą, įvykdyti tokį reikalavimą, įsipareigojimą ar atgauti skolą ir patvirtinti jų visų įvykdymą (nurašymą);
- f) atstovauti bendrovei visais klausimais ir atlikti visus veiksmus, kurie gali būti būtini bendrovei likviduoti ir jos turtui paskirstyti.

Be to, teismas gali numatyti, kad, nesant likvidacinio komiteto, nemokumo specialistas gali įgyvendinti visus a ir b punktuose nurodytus įgaliojimus be teismo leidimo.

Apskritai, jei teismas likviduoja bendrovę, nemokumo specialistas yra įgaliotas:

- a) perduoti bendrovės kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turta, taip pat bet kurią jos teisę viešajame aukcione ar privačiu susitarimu, įskaitant bet kurią bendrovės teisę perduoti visą jos turta ar jo dalį arba teisę;
- b) atlikti visus veiksmus ir bendrovės vardu ir interesais sudaryti visus aktus, surašyti kvitus ir kitus dokumentus;
- c) sumokėti būtinas sumas už bendrovės turto užtikrinimą;
- d) paskirti įgaliotinį vietoj savęs, kuris konkrečiais tikslais atliktų veiksmus kaip nemokumo specialistas.

Teismas tikrina, kaip nemokumo specialistas įgyvendina pagal šį straipsnį suteiktus įgaliojimus, kai teismas likviduoja bendrovę, ir bet kuris kreditorius ar dalininkas gali kreiptis į teismą dėl bet kurio šių įgaliojimų įgyvendinimo ar siūlomo įgyvendinimo aspekto.

Per laikotarpį tarp nutarties dėl veiklos nutraukimo, jei bendrovė tampa nemoki, priėmimo iki nemokumo pareiškimo pateikimo teismui, jei teismas paskiria laikinąjį administratorių, taip pat nutrūksta bendrovės tarnautojų įgaliojimai, jei teismas šio administratoriaus paskyrimo nutartyje nustatyta tvarka paveda administratoriui administruoti bendrovės turta ar veiklą.

Reorganizavimo procedūra (bendrovės sanavimas)

Pagal 386 skyriaus 329B 6 dalies a punktą nutarties dėl sanavimo (reorganizavimo) galiojimo laikotarpiu bendrovė toliau vykdo įprastą veiklą vadovaujant specialiai paskirtam valdytojui.

Specialiai paskirtas valdytojas turi būti teismo patvirtintas fizinis asmuo, turintis įrodytą kompetenciją ir patirtį įmonių veiklos valdymo srityje, jei jis yra kvalifikuotas ir sutinka būti paskirtas, taip pat jei dėl jo paskyrimo nekyla interesų konfliktas.

Specialiai paskirto valdytojo užmokestį moka bendrovė. Iš tiesų paskirdamas specialųjį valdytoją teismas nustato ne ilgesnį nei 10 darbo dienų laikotarpį, skaičiuojamą nuo nutarties dėl bendrovės sanavimo priėmimo dienos, per kurį bendrovė deponuoja tam tikrą pinigų sumą teisme arba pasiūlo kitą tinkamą garantiją ar tinkamą priemonę, kurios, teismo nuomone, pakanka specialiai paskirto valdytojo darbo užmokesčiui ir išlaidoms, susijusioms su jo paskyrimu, padengti.

Jei paskiriamas specialusis valdytojas, visi pagal bet kokį įstatymą ar steigimo sutartį ir įstatus bendrovei suteikti įgaliojimai sustabdomi, išskyrus atvejus, kai gaunamas specialiojo valdytojo sutikimas dėl tokių įgaliojimų įgyvendinimo, ir šis sutikimas gali būti duotas bendrai arba dėl konkretaus atvejo ar atvejų. Jei tokio sutikimo negaunama, visi šie įgaliojimai suteikiami specialiai paskirtam valdytojui.

Apskritai specialiai paskirtas valdytojas yra įgaliotas:

- a) prižiūrėti arba valdyti visą bendrovės turta ir nuo šiol jis yra atsakingas už bendrovės veiklos, verslo ir turto valdymą bei priežiūrą;
- b) pranešęs teismui, atleisti bet kurį bendrovės direktorių iš pareigų ir paskirti bet kurį asmenį valdytojui;
- c) samdyti asmenis specialisto ar administraciniams paslaugoms teikti ir įpareigoti bendrovę mokėti jiems atitinkamą užmokestį ar padengti jų išlaidas ir
- d) sušaukti bendrovės narių ar kreditorių susirinkimą.

Be to, specialiai paskirtas valdytojas, prieš tai gavęs aiškų teismo leidimą, yra įgaliotas:

- i) prisiimti ilgesnius nei 6 mėnesių trukmės įsipareigojimus bendrovės vardu;
- ii) nutraukti darbo santykius su bendrovės darbuotojais, jei mano, kad tai būtina siekiant užtikrinti tolesnį visos bendrovės veiklos ar jos dalies tęstinumą.

Bankroto byla (Ūkinės bendrijos ir prekiautojai)

Kaip paaiškinta pirmiau, kalbant apie prekiautojus, vykdančius veiklą savo vardu, ir ūkinės bendrijas, taikytinos Prekybos kodekso antraštinės dalies „Bankrotas“ nuostatos.

Kalbant apie nemokumo specialisto įgaliojimus bankroto byloje, šis specialistas vadinamas kuratoriumi, o kuratorius yra asmuo ar asmenys, kuriuos teismas laiko tinkamais eiti šias pareigas, net jei toks kuratorius yra susijęs su bankrutuojančiu asmeniu arba gali būti jo kreditorius.

Pradėjęs eiti šias pareigas, kuratorius ima valdyti visą bankrutuojančio asmens turtą ir šiam asmeniui priklausančias teises. Be to, bankrutuojantis asmuo imasi visų būtinų priemonių, kad išlaikytų bankrutuojančio asmens teises jo skolininkų atžvilgiu. Jis taip pat turi užregistruoti viešajame registre bet kokią hipoteką, turinčią įtakos bankrutuojančio asmens skolininkų turtui. Kuratorius yra atsakingas už savo veiksmus bankrutuojančiam asmeniui. Kuratorius taip pat privalo paduoti į teismą skolininkus, kurie nesumokėjo skolų bankrutuojančiam asmeniui, tačiau kuratorius neturi teisės sudaryti susitarimo su kreditoriais ar perduoti ginčo arbitražui be rašytinio bankrutavusio asmens kreditorių daugumos (pagal reikalavimų vertę) sutikimo ir teismo leidimo. Per vieną mėnesį nuo teismo sprendimo dėl bankroto priėmimo kuratorius sudaro bankrutuojančio asmens turto aprašą.

Kiekvienas kreditorius turi teisę susipažinti su šiuo aprašu, o kreditorius ir bankrutuojantis asmuo privalo padėti sudaryti šį aprašą.

Šiame apraše pateikiamas tikrasis turto sąrašas ir viso bankrutuojančio asmens turto įvertinimas.

Kuratorius negali disponuoti turtu be teismo sutikimo ir visa procedūra yra vykdoma viešai. Pajamos iš turto, kurį kuratorius parduoda bankrutuojančio asmens ar ūkinės bendrijos vardu, turi būti surašytos ir surinkti visi kvitai bei sąskaitos faktūros.

Teismas yra įgaliotas reikalauti, kad kuratoriai, bankrutuojantis asmuo ir kreditoriai prisiekdami pateiktų visą informaciją, kuri, teismo nuomone, yra būtina.

Kalbant apie skolininko (šiuo atveju bankrutuojančio asmens arba bankrutuojančios ūkinės bendrijos) teises, jis turi teisę prižiūrėti, ar kreditorius administruoja bankrotą laikydamasis įstatymų ir ar jis tai daro teisingai.

Skolininkas turi teisę informuoti teismą, jei tokie kuratoriaus veiksmai atliekami ne pagal teismo nutarties sąlygas arba jei jis netinkamai atlieka savo pareigas. Bankrutuojančio asmens buhalterinės knygos ir dokumentai gali būti bet kada patikrinti, ir tai reiškia, kad skolininkas turi teisę žinoti apie teismo paskirto kuratoriaus veiksmus ir juos tikrinti.

Pagal įstatymą skolininkas taip pat turi teisę reguliariai gauti dienpinigius, t. y. teismas leidžia skolininkui skirti tam lėšų iš jo paties turto, o šias lėšas kuratorius išmoka skolininkui kaip dienpinigius skolininko ir jo šeimos pragyvenimui, jei nedaroma prielaida, kad bankrutuojantis asmuo sukčiavo.

5 Kokiomis sąlygomis galima remtis įskaitymais?

Nemokumo ir reorganizavimo procedūros (bendrovės) / bankroto byla (ūkinės bendrijos ir prekiautojai)

Pagal 459 skyrių visos nuostatos dėl sandorių užbaigimo ar visos kitos sutarčių nuostatos, kuriose numatytas vienos šalies kitai šaliai mokėtinų sumų įskaitymas ar užskaita, kai šios sumos susijusios su tarpusavio kreditais, tarpusavio skolomis ar kitais tarpusavio sandoriais, yra vykdytinos pagal jų sąlygas prieš bankrotą ar nemokumą ar po šių procedūrų, kiek tai susiję su tarpusavio skolomis, tarpusavio kreditais ar tarpusavio sandoriais, atsiradusiais ar sudarytais prieš vienos iš šalių bankrotą ar nemokumą:

- sutarties šalių atžvilgiu;
- laiduotojo ar asmens, užtikrinančio sutarties šalies įsipareigojimus, atžvilgiu;
- nemokumo specialisto, bankroto administratoriaus, kuratoriaus, valdytojo, specialiai paskirto valdytojo ar kito panašaus bet kurios sutarties šalies tarnautojo atžvilgiu, ir
- sutarties šalių kreditorių atžvilgiu.

Pirmiau nurodytos taisyklės netaikomos susitarimui dėl sandorių užbaigimo ir užskaitos, sudarytam tuo metu, kai kita šalis žinojo ar turėjo žinoti, kad yra nagrinėjamas pareiškimas dėl bendrovės veiklos nutraukimo ar likvidavimo dėl jos nemokumo, ar kad bendrovė ėmėsi formalių veiksmų pagal taikytiną teisę siekdama nutraukti veiklą ir būti likviduota dėl nemokumo.

Jos taip pat netaikomos, jei nemokumo procedūra taikoma fiziniam asmeniui (kuris nėra prekiautojas) arba komercinei ūkinei bendrijai, kuri nėra bendrovė (tikroji ūkinė bendrija (*en nom collectif*) arba komandinė ūkinė bendrija (*en commandite*) ir kita šalis žinojo ar turėjo žinoti apie to paties pobūdžio nemokios šalies įvykius, kurie nurodyti pirmesnėje dalyje.

Sutartyje numatyta teisė ar įgaliojimas įgyvendinti nuostatą dėl sandorių užbaigimo ir užskaitos neatšaukiama, jei paskelbiamas kitos sutarties šalies bankrotas ar ji tampa nemoki.

Be to, neatsižvelgiant į kitas nacionalinės teisės nuostatas, negalima niekaip apriboti ar pavėlinti sutarties nuostatos, kurioje numatytas įskaitymas ar užskaita ar kuri susijusi su įskaitymu ar užskaita, taikymo, jei ši nuostata priešingu atveju būtų vykdytina, ir jokia teismo nutartis, nurodymas ar įpareigojimas ar pan., taip pat joks procesas neturi įtakos šiai nuostatai. Tačiau, neatsižvelgiant į šios dalies nuostatas, niekas nedraudžia taikyti įstatymo, pagal kurį užskaitos ar įskaitymo konkrečiu atveju negalima įvykdyti dėl sukčiavimo ar kitos panašios priežasties, arba užskaitą ar įskaitymą leidžiama vykdyti, jei pagal atitinkamą šalių sutarties nuostatą užskaita ar įskaitymas taptų negaliojantis dėl sukčiavimo ar panašios priežasties.

Įstatyme nurodyta, kad sutarties šalys gali teisėtai:

- susitarti dėl sistemos ar mechanizmo, kurį taikydamos, jos galėtų nepiniginę prievolę paversti lygiaverte pinigine prievole ir įvertinti šią prievolę užskaitos ar įskaitymo tikslais;
- susitarti dėl keitimo kurso ar metodo, taikomo keitimo kursui nustatyti siekiant atlikti užskaitą ar įskaitymą, jei užskaitytinų ar įskaitytinų sumų valiuta skiriasi, ir nustatyti, kokia valiuta turi būti išmokėta grynoji suma;
- susitarti, kad visi sandoriai ar kitos operacijos, atliekamos pagal bet kurią sutartį, nesvarbu, ar toks sandoris ar operacija konkrečiai įvardyta, ar nurodyta tik sandorių ar operacijų rūšis ar klasė, pagal sutarties nuostatas dėl užskaitos ar įskaitymo laikomi vienu sandoriu ar operacija ir kad šalys ir kiekvienas nemokumo specialistas, bankroto administratorius, kuratorius, valdytojas ar specialiai paskirtas valdytojas ar kitas šalių vardu veikiantis tarnautojas, taip pat teismas visus šiuos sandorius ar operacijas laiko vienu sandoriu.

6 Kokios yra nemokumo bylų pasekmės esamoms sutartims, kuriose skolininkas yra viena iš šalių?

Nemokumo bylos (bendrovės)

386 skyriaus 303 straipsnyje numatytos privilegijos, hipoteka ar kitas turto ar teisių apsunkinimas, perdavimas ar kitoks disponavimas, taip pat bet koks mokėjimo, vykdymo ar kitoks veiksmas, susijęs su turtu ar teisėmis, jei jį atlieka bendrovė ar jei jis atliekamas prieš bendrovę, taip pat bet koks bendrovės įsipareigojimas, prisiimtas **per šešis mėnesius iki bendrovės veiklos nutraukimo**, laikomas neteisėtu pasinaudojimu pirmumo teise prieš bendrovės kreditorius, nesvarbu, ar toks sandoris yra neatlygintinas, ar atlygintinas, jei tai yra **pernelyg mažos vertės** sandoris arba jei **suteikiama pirmenybė**. Tokiais atvejais sandoris (nesąžiningas pasinaudojimas pirmumo teise) negalioja.

Pernelyg maža vertė apibrėžiama taip:

- bendrovė sudaro pernelyg mažos vertės sandorį, jei:
  - bendrovė padovanoja dovaną arba sudaro sandorį, kurio sąlygose numatyta, kad bendrovė negaus jokio atlygio, arba
  - bendrovė sudaro atlygintiną sandorį, tačiau atlygio vertė pinigais arba jų ekvivalentu yra gerokai mažesnė už bendrovės suteikto atlygio piniginę vertę arba piniginio ekvivalento vertę.

Pirmenybė apibrėžiama taip:

- bendrovė suteikia pirmenybę asmeniui, jei:
  - šis asmuo yra vienas iš jos kreditorių, laiduotojų arba garantų, užtikrinančių bendrovės skolas ar kitus įsipareigojimus, ir
  - bendrovė atlieka veiksmus arba jos atžvilgiu atliekami veiksmai, dėl kurių bet kuriuo atveju susiklosto tokia asmens padėtis, kai jam yra palankiau, kad bendrovė taptų nemoki ir būtų likviduota, nei tuo atveju, jei šio veiksmo ar neveikimo nebūtų buvę.

Išimtis taikoma tuo atveju, jei asmuo, kurio naudai sudaromas ar sudarytas sandoris ar priimtas įsipareigojimas dėl sandorio, įrodo, kad nežinojo ir neturėjo pagrindo manyti, kad bendrovės veikla gali būti nutraukta dėl nemokumo.

Išskyrus pirmiau nurodytus atvejus, nėra jokios kitos nuostatos, kuri turėtų tiesioginę įtaką sutartims.

Reorganizavimo procedūra (bendrovės sanavimas)

Nėra jokių *ad hoc* teisės aktų, kuriais būtų reglamentuojami reorganizavimo procedūros padariniai sutartims.

Bankroto byla (ūkinės bendrijos ir prekyautojai)

Pagal Prekybos kodeksą, o tiksliau jo 485 straipsnį kiekvienas bankrutuojančio asmens turto perdavimo aktas ar priimtas įsipareigojimas, taip pat bet koks šio asmens palikimo atsisakymas atlygintinai ar neatlygintinai, jei taip siekiama apgauti kreditorius, gali būti panaikintas.

Kitai nei Bendrovių įstatyme, Prekybos kodekse nenurodytas laikotarpis, kaip, pavyzdžiui, Maltos įstatymų 386 skyriaus 303 straipsnyje.

Jei minėtais atvejais įrodoma, kad bankrutuojantis asmuo žinojo apie aplinkybes, dėl kurių paskelbtas bankrotas, tokie veiksmai gali būti panaikinti.

7 Kokios yra nemokumo bylų pasekmės individualių kreditorių iškeiktoms byloms (išskyrus nebaigtas nagrinėti bylas)?

Nemokumo bylos (bendrovės)

Kai iškeliama nemokumo byla (teismas nutraukia bendrovės veiklą dėl nemokumo), dėl bendrovės ar jos turto negali būti reiškiamas joks ieškinyms ar keliama byla (**draudimas imtis veiksmų**), išskyrus atvejus, kai tai leidžia teismas, ir tik teismo nustatytais sąlygomis. Įstatyme nenurodyta, kokiais atvejais teismas leidžia kreditoriui iškelti ar tęsti bylą, tačiau pagal bendrą principą nagrinėjant nemokumo bylą bendrovės turtas yra tinkamai administruojamas visų kreditorių naudai, o konkretūs kreditoriai neturėtų galėti įgyti pranašumo, iškeldami bendrovei bylą.

Reorganizavimo procedūra (bendrovės sanavimas)

Nacionalinėje teisėje numatyta, kad bylos nagrinėjimas sustabdomas, jei vykdoma reorganizavimo (bendrovės sanavimo) procedūra. Iš tiesų 386 skyriaus 329B straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad pateikus reorganizavimo (bendrovės sanavimo) paraišką, jei ji neatmesta, arba bendrovės sanavimo procedūros galiojimo laikotarpiu:

- bet kokio esamo ar naujo prašymo likviduoti bendrovę nagrinėjimas sustabdomas;
- negali būti priimtas ar įvykdytas joks sprendimas nutraukti bendrovės veiklą ir ją likviduoti;
- sustabdomas visų piniginio pobūdžio reikalavimų bendrovei vykdymas ir visų pagal juos skaičiuotinų palūkanų skaičiavimas;
- galiojant nuomos sutarčiai, nuomotojas ar kitas asmuo, kuriam mokamas nuomos mokestis, negali įgyvendinti teisės nutraukti nuomos sutartį dėl bendrovei išnuomotų patalpų, jei bendrovė nevykdo kokios nors sąlygos, susijusios su šių patalpų nuoma, išskyrus atvejus, kai tai daroma teismo leidimu ir jo nustatytais sąlygomis;
- negali būti imamasi jokių kitų veiksmų siekiant įvykdyti bendrovės turto užtikrinimą arba perduoti bendrovės pagal išperkamosios nuomos sutartį turimas prekes valdyti kitam asmeniui, nebent tai leistų teismas ir tai būtų atliekama jo nustatytais sąlygomis;
- dėl bendrovės ar jos turto negali būti imamasi jokių Organizavimo ir civilinio proceso kodekso 16 skyriuje nurodytų prevencinių ar vykdomųjų priemonių, išskyrus atvejus, kai tai leidžia teismas ir tai daroma jo nustatytais sąlygomis, ir
- prieš bendrovę ar jos turtą negali būti pradėtas ir tęsiamas joks teismo procesas, išskyrus atvejus, kai tai leidžia teismas ir tai daroma jo nustatytais sąlygomis.

Bankroto byla (ūkinės bendrijos ir prekyautojai)

Jei bankroto byla iškeliama prekyautojui ar ūkinei bendrijai ir teismas paskiria kuratorių, tokiu atveju, laikantis 13 skyriaus 500 straipsnio nuostatų, visus ieškinius dėl bankrutavusio asmens ar jo turto galima pareikšti tik kuratoriui, bet ne bankrutuojančiam asmeniui ar bankrutuojančiai ūkinei bendrijai. Kreditorius turi teisę žinoti, ištirti ir patikrinti, kaip kuratorius administruoja bankrutuojančio asmens reikalus, ir prašyti kreiptis į teismą, jei kuratorius pažeidžia jo teises.

Per bendrovės sanavimo procedūrą teismas turi teisę priimti laikiną nutartį dėl bankrutuojančio asmens ar ūkinės bendrijos veiklos sanavimo atidėjimo.

Vis dėlto, skirtingai nei gaivinant bendroves, kreditoriai vis vien gali reikšti ieškinius kuratoriui, atstovaujančiam bankrutuojančiam prekyautojui ar bankrutuojančiai ūkinei bendrijai.

8 Kokios yra nemokumo bylų pasekmės tolesniam bylų, nebaigtų nagrinėti bankroto bylos iškelimo metu, nagrinėjimui?

Nemokumo bylos (bendrovės)

Kai iškeliama nemokumo byla (bendrovės veikla nutraukiama teismo sprendimu dėl nemokumo), bendrovei ar dėl jos turto negali būti **reiškiamas joks ieškinyms (turintis stabdomąjį poveikį)** ar keliama byla, išskyrus atvejus, kai gaunamas teismo leidimas ir tik teismo nustatytais sąlygomis. Įstatyme nenurodyta, kokiais atvejais teismas leidžia kreditoriui iškelti ar tęsti bylą, tačiau pagal bendrą principą nagrinėjant nemokumo bylą bendrovės turtas yra tinkamai administruojamas visų kreditorių naudai, o konkretūs kreditoriai neturėtų galėti įgyti pranašumo, iškeldami bendrovei bylą.

Reorganizavimo procedūra (bendrovės sanavimas)

Nacionalinėje teisėje numatyta, kad bylos nagrinėjimas sustabdomas, jei vykdoma reorganizavimo (bendrovės sanavimo) procedūra. Iš tiesų 386 skyriaus 329B straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad pateikus reorganizavimo (bendrovės sanavimo) paraišką, jei ji neatmesta, arba bendrovės sanavimo procedūros galiojimo laikotarpiu:

- bet kokio esamo ar naujo prašymo likviduoti bendrovę nagrinėjimas sustabdomas;
- negali būti priimtas ar įgyvendintas joks sprendimas nutraukti bendrovės veiklą ir likviduoti ją;
- sustabdomas visų piniginio pobūdžio reikalavimų bendrovei vykdymas ir visų pagal juos skaičiuotinų palūkanų skaičiavimas;
- galiojant nuomos sutarčiai, nuomotojas ar kitas asmuo, kuriam mokamas nuomos mokestis, negali įgyvendinti teisės nutraukti nuomos sutartį dėl bendrovei išnuomotų patalpų, jei bendrovė nevykdo kokios nors sąlygos, susijusios su šių patalpų nuoma, išskyrus atvejus, kai tai leidžia teismas ir tai daroma jo nustatytais sąlygomis;
- negali būti imamasi jokių kitų veiksmų siekiant įvykdyti bendrovės turto užtikrinimą arba perimti bendrovės pagal išperkamosios nuomos sutartį turimas prekes, išskyrus atvejus, kai tai leidžia teismas ir tai daroma jo nustatytais sąlygomis;
- dėl bendrovės ar jos turto negali būti imamasi jokių Organizavimo ir civilinio proceso kodekso 16 skyriuje nurodytų prevencinių ar vykdomųjų priemonių, išskyrus atvejus, kai tai leidžia teismas ir tai daroma jo nustatytais sąlygomis, ir
- prieš bendrovę ar jos turtą nepradedamas ir netęsiamas joks teismo procesas, išskyrus atvejus, kai tai leidžia teismas ir tai daroma jo nustatytais sąlygomis.

Bankroto byla (ūkinės bendrijos ir prekyautojai)

Nacionalinėje teisėje (Prekybos kodekse) bylos nagrinėjimo sustabdymas nenumatytas. Vis dėlto kuratoriaus prašymu tokį prašymą būtų galima pateikti teismui, ir jį galėtų išnagrinėti bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas, kad sureguliuotų bankroto eigą ir apsaugotų bankrutuojančio asmens teises bei pareigas, taip pat pasirūpintų, kad prašymą teikiantis kreditorius būtų išklaustas dėl savo teisių ir būtų priimtas atitinkamas sprendimas.

9 Kokie yra pagrindiniai kreditorių dalyvavimo nemokumo bylose elementai?

Nemokumo bylos (bendrovės)

Kreditoriai gali įstoti į nemokumo bylas, jei įrodo savo teisinį suinteresuotumą ir todėl galėtų pateikti pastabas nagrinėjant šią bylą teisme.

Nemokumo specialistas informuoja kreditorius apie vykdomą procesą ir rengia susirinkimus, per kuriuos kreditoriams leidžiama pareikšti savo nuomonę.

Reorganizavimo procedūra (bendrovės sanavimas)

329B skyriaus 329B straipsnyje konkrečiai nurodyta, kad ir teismas, ir specialiai paskirtas valdytojas veikia, *inter alia*, kreditorių interesais.

Specialiai paskirtas valdytojas taip pat privalo sušaukti kreditorių susirinkimą (-us), o pirmasis susirinkimas turi būti sušauktas ne vėliau nei per mėnesį nuo jo paskyrimo.

Per šiuos susirinkimus specialiai paskirtas valdytojas privalo paskirti jungtinį kreditorių ir narių komitetą, su kuriuo specialiai paskirtas valdytojas prirėikus konsultuotųsi ir kuris teiktų jam pagalbą, reikalingą tvarkant bendrovės reikalus, veiklą ir turtą ir siekiant bendrovės veiklos tęstinumo.

Bankroto byla (ūkinės bendrijos ir prekyautojai)

Kreditoriai gali įstoti į bankroto bylą ir dalyvauti joje, jei įrodo, kad yra teisiškai suinteresuoti ir galėtų pateikti pastabas teismo nagrinėjamoje byloje.

Kuratorius praneša kreditoriams apie vykdomą procesą ir rengia susirinkimus, kuriuose kreditoriams leidžiama pareikšti savo nuomonę.

Kreditoriams taip pat suteikiama teisė balsuoti ir galutinai susitarti dėl siūlomo susitarimo, kuriam reikalingi trys ketvirtadaliai savo reikalavimų įrodžiusių kreditorių balsų (pagal jų reikalavimų vertę).

10 Kaip nemokumo specialistas gali naudotis ar disponuoti turtu?

Nemokumo bylos (bendrovės)

Nemokumo specialistas gali parduoti turtą pagal naudingiausią pasiūlymą dėl bendrovės turto.

Reorganizavimo procedūra (bendrovės sanavimas)

Specialiai paskirtas valdytojas negalės disponuoti bendrovės turtu be specialaus teismo leidimo arba jis galės tai daryti tik pagal teismo patvirtintą (su pakeitimais arba be jų) sanavimo planą. Bet kuriuo atveju teismas nurodo arba tvirtina bendrovės turto realizavimo būdą.

Bankroto byla (ūkinės bendrijos ir prekyautojai)

Bankroto byloje kuratorius realizuoja turtą pagal naudingiausią pasiūlymą dėl bendrovės turto, ir tam jis turi gauti teismo leidimą.

Jei sanuojama ūkinė bendrija ar bankrutuojantis asmuo, pagal 13 skyriaus 498 straipsnį kuratorius turi laikytis sanavimo plano, tačiau teismas turi plačią diskreciją duoti nurodymus, kurie, jo nuomone, labiausiai atitinka bankrutuojančio asmens ir kreditorių interesus.

Vis dėlto kreditorius gali prieštarauti tokiam teismo nurodymui, jei, remdamasis pagrįsta priežastimi, jis įrodo, kad tai neatitinka kreditorių interesų.

11 Kokie reikalavimai turi būti nukreipti į nemokaus skolininko turtą ir kaip vertinami reikalavimai, atsiradę išskėlus nemokumo bylą?

Nemokumo bylos (bendrovės)

Reikalavimai, kilę po nemokumo bylos išskėlimo, ir iki tol buvę reikalavimai neskiriami. Tačiau nemokumo bylose, jei turto nepakanka įsipareigojimams įvykdyti, teismas gali priimti nutartį dėl sąnaudų ir išlaidų, patirtų nutraukiant veiklą ir likviduojant, apmokėjimo iš bendrovės turto tokiu eiliškumu, kurį teismas laiko tinkamu, ir teismas atsižvelgia į tokį bendrą eiliškumą:

- išlaidas, kurias bankroto administratorius ar nemokumo specialistas tinkamai gali patirti ar patyrė saugodamas, realizuodamas arba rinkdamas bendrovės turtą;
- visas kitas išlaidas ar mokėjimus, kurias oficialus bankroto administratorius atliko pagal savo įgaliojimus, įskaitant išlaidas ar mokėjimus, atliktus tęsiant bendrovės veiklą;
- laikinojo administratoriaus užmokestį, jei jis mokamas;
- pareiškėjo išlaidas, taip pat paraiškoje nurodyto asmens išlaidas, jei teismas leidžia šias išlaidas apmokėti;
- specialiai paskirto valdytojo užmokestį, jei jis mokamas;
- visas sumas, mokamas asmeniui, kuris yra pasamdytas arba įgaliotas padėti parengti bendrovės balansą ar ataskaitą;
- visas išmokas, mokamas teismo nurodymu, jei patiriamos išlaidos pagal prašymą atleisti nuo pareigos pateikti balansą, arba pratęsti balanso pateikimo terminą;
- visus reikalingus nemokumo specialisto mokėjimus, atliktus jam administruojant bendrovės turtą, įskaitant likvidacinio komiteto narių ar jų atstovų patirtas išlaidas, kurias leido patirti nemokumo specialistas;
- nemokumo specialisto pasamdyto asmens užmokestį, mokamą už paslaugas bendrovei, kaip reikalaujama ar leidžiama pagal 386 skyriaus nuostatas;
- oficialaus bankroto administratoriaus ir nemokumo specialisto užmokestį.

Reorganizavimo procedūra (bendrovės sanavimas)

Netaikoma

Bankroto byla (ūkinės bendrijos ir prekyautojai)

Reikalavimai, pareikšti po bankroto bylos išskėlimo, ir prieš tai pateikti reikalavimai neskiriami. Bankroto byloje, jei turto nepakanka įsipareigojimams įvykdyti, teismas gali priimti nutartį dėl sąnaudų, išlaidų ir mokėjimų, patirtų nutraukiant veiklą ir likviduojant, apmokėjimo iš bendrovės turto tokiu eiliškumu, kurį teismas laiko tinkamu, ir teismas atsižvelgia į tokį bendrą eiliškumą:

- išlaidas, kurias kuratorius gali tinkamai patirti ar patyrė siekdamas išlaikyti, realizuoti arba surinkti bendrovės turtą;
- visas kitas kuratoriaus ar jo įgalioto asmens patirtas išlaidas ar atliktus mokėjimus, įskaitant išlaidas ar mokėjimus, atliktus tęsiant bendrovės veiklą;
- kuratoriaus užmokestį, jei jis mokamas;
- pareiškėjo išlaidas, taip pat paraiškoje nurodyto asmens išlaidas, jei teismas leidžia šias išlaidas apmokėti;
- specialiai paskirto valdytojo ir registruotojo užmokestį, jei jis mokamas;
- visas sumas, mokamas asmeniui, kuris yra pasamdytas arba įgaliotas padėti parengti bendrovės balansą ar ataskaitą;
- visas išmokas, mokamas teismo nurodymu, jei patiriamos išlaidos pagal prašymą atleisti nuo pareigos pateikti balansą arba pratęsti balanso pateikimo terminą;
- visus mokėjimus, kuriuos kuratorius turi atlikti administruodamas bendrovės turtą, įskaitant visas komiteto narių ar jų atstovų išlaidas, kurias leido patirti kuratorius, jei jos patirtos.

Apmokėjus šias išlaidas, sumokama kreditoriams, kurių reikalavimai užtikrinti, ir su jais atsiskaitoma pagal jų reikalavimo užregistravimo laiką, o po to, kai sumokama šiems kreditoriams, kurių reikalavimai užtikrinti, sumokama visiems kitiems kreditoriams pagal jų reikalavimų užregistravimo laiką. Jei neužtikrintiems kreditorių reikalavimams nepakanka lėšų, jų reikalavimų eilė sudaroma *pari passu*.

12 Kokios yra taisyklės, reglamentuojančios reikalavimų pateikimą, patikrinimą ir pripažinimą?

Nemokumo bylos (bendrovės)

Reikalavimus savo nuožiūra priima nemokumo specialistas. Konkrečių reikalavimų pateikimo taisyklių nėra. Svarbu pažymėti, kad jei oficialus bankroto administratorius paskiriamas nemokumo specialistu, naudojamos tokios reikalavimų formos:

OFFICIAL RECEIVER

c/o MFSA

Notabile Road

Attard, BKR3000

Bendrovės, kurios veikla nutraukiama, duomenys:									
1	Pavadinimas ir registracijos numeris								
2	Faktinė veiklos nutraukimo data								
Kreditoriaus duomenys									
3	Pavadinimas (vardas, pavardė) / registracijos numeris								
4	Adresas								
5	E. pašto adresas								
6	Telefono / mobiliojo telefono nr.								
Duomenys apie įsiskolinimą									
7	Visa reikalavimo suma, įskaitant nekapitalizuotas palūkanas, mokėtinas veiklos nutraukimo dieną								
8	Visa nekapitalizuotų palūkanų suma, mokėtina veiklos nutraukimo dieną								
9	Apibūdinti skolos kilmę, įskaitant visas reikšmingas datas								
	(prireikus pridėti papildomą lapą)								
10	Duomenys apie dokumentus ir (arba) reikalavimą pagrindžiantys įrodymai (pridėti patvirtintą tikrąją kopiją ir kiekvieną dokumentą sunumeruoti eilės tvarka)								
	(prireikus pridėti papildomą lapą)								
Duomenys apie užtikrinimo garantiją (jei ji pateikiama)									
11	Apibūdinti pateikiamos ar gautos užtikrinimo garantijos rūšį								
	(prireikus pridėti papildomą lapą)								
12	Datos, kai užtikrinimo garantija buvo pateikta ar gauta								
13	Užtikrintos skolos suma								
Kreditoriaus pareiškimas									
14	Aš, toliau pasirašęs asmuo, pareiškiu, kad, kiek man yra žinoma, šioje formoje pateikta informacija yra teisinga, tiksliai ir išsami:								
	<table border="1"> <tr> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>kreditoriaus parašas</td> <td>vardas ir pavardė didžiosiomis raidėmis</td> <td>asmens tapatybės kortelės numeris</td> <td></td> </tr> </table>	_____	_____	_____	_____	kreditoriaus parašas	vardas ir pavardė didžiosiomis raidėmis	asmens tapatybės kortelės numeris	
_____	_____	_____	_____						
kreditoriaus parašas	vardas ir pavardė didžiosiomis raidėmis	asmens tapatybės kortelės numeris							
15	Jei pasirašoma atstovaujant juridiniam asmeniui, pildomi toliau nurodyti duomenys: _____ vardu Reg. Nr. _____ veikdamas kaip _____.								

Kalbant apie laikotarpį, per kurį šiuos reikalavimus galima pateikti, 386 skyriaus 255 straipsnyje teismas įgaliojamas nustatyti laikotarpį ar laikotarpius, per kuriuos kreditoriai turi įrodyti savo skolas ar reikalavimus arba per kurį jie netenka teisės į lėšų paskirstymą iki šių skolų įrodymo.

Reorganizavimo procedūra (bendrovės sanavimas)

Nėra *ad hoc* teisės aktų, kuriais būtų reglamentuojami reorganizavimo procedūros padariniai, susiję su reikalavimų pateikimu, nagrinėjimu ir priėmimu.

13 Kokios yra taisyklės, reglamentuojančios pajamų paskirstymą? Koks yra reikalavimų ir kreditorių teisių eiliškumas?**Nemokumo bylos (bendrovės)**

Reikėtų pažymėti, kad, kalbant apie nemokumą, Maltos teisės aktuose išsami kreditorių eilė nenurodyta, nes ji reglamentuota ne konkrečiu teisės aktu, o įvairiais teisės aktais. Teisės aktai, kuriais reglamentuojama kreditorių reikalavimų eilė, nurodyti toliau:

386 skyriaus 302 straipsnyje nurodyta, kad, likviduojant bendrovę, kurios turto nepakanka įsipareigojimams įvykdyti, kreditorių, kurių reikalavimai užtikrinti, ir kreditorių, kurių reikalavimai neužtikrinti, teisės ir jų skolinių reikalavimų pirmumas bei eiliškumas reglamentuojamas pagal tuo metu galiojančius įstatymus.

13 skyriaus 535 straipsnyje taip pat nurodyta, kad kreditorių, turinčių įkaitą, privilegijų ar hipoteką, eilė sudaroma pagal tuo metu galiojančius įstatymus.

Pagal 13 skyriaus 535 straipsnį ir 386 skyriaus 302 straipsnį nurodyta, kad skolų eiliškumas reglamentuojamas pagal tuo metu galiojančius įstatymus.

Pagal Maltos teisę principas *pari passu* netiesiogiai įtvirtintas Civilinio kodekso 16 skyriaus 1996 straipsnyje, kuriame nurodyta, kad teisėtas pagrindas suteikti pirmumo teisę yra privilegijos, hipoteka ir turto atskyrimas. Jame taip pat nurodyta, kad kreditorius turi teisę subordinuoti, atidėti esamas arba būsimas savo teises į mokėjimą, vykdymą, eiliškumą ar kitaip jų atsisakyti ar jas pakeisti, kaip ir panašias esamas ar būsimas teises kito asmens naudai. Kreditorius gali subordinuoti, atidėti esamas ar būsimas teises, jų atsisakyti, jas pakeisti ar imtis kitų panašių veiksmų, sudarydamas susitarimą arba padarydamas vienašalį pareiškimą bet kuriam asmeniui, įskaitant kitą kreditorių, kuris jau nustatytas ar dar turi būti nustatytas šio susitarimo įsigaliojimo ar pareiškimo padarymo metu.

Todėl eiliškumo skirtumai nustatomi susitarimu. Taigi, jei nėra privilegijų, hipotekos arba turto atskyrimo, skolininkų eilė sudaroma lygiateisiškai.

Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta pirmiau, reikėtų žiūrėti įvairius specialiuosius įstatymus, kuriais tam tikriems reikalavimams teikiama pirmenybė, pavyzdžiui, Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 406 skyrių, Darbo ir pramoninių santykių įstatymo 452 skyrių ir Socialinės apsaugos įstatymo 318 skyrių.

PVM įstatymo 62 straipsnyje nurodyta, kad:

„Komisarui suteikiama speciali privilegija dėl turto, sudarančio asmens ekonominės veiklos dalį, jei šis asmuo turi sumokėti mokesť pagal šį įstatymą ir šis mokesťis, neatsižvelgiant į tai, kas nurodyta kituose įstatymuose, turi būti sumokamas pirmumo tvarka visų kitų skolų, kurioms taip pat teikiama pirmenybė, atžvilgiu, išskyrus atvejį, kai skolai taikoma bendra privilegija ir Civilinio kodekso 2009 straipsnio a arba b punktuose nurodytą skolą“.

Darbo ir pramoninių santykių įstatymo 20 straipsnyje nurodyta:

„neatsižvelgiant į kitų įstatymų nuostatas, darbuotojo reikalavimas išmokėti ne daugiau kaip trijų mėnesių esamą darbo užmokesť, kurį darbdavys turi išmokėti darbuotojui, ir kompensacija už atostogas, į kurią darbuotojas turi teisę dėl darbo sutarties nutraukimo, arba pranešimas apie tai, yra privilegijuotasis reikalavimas, nukreiptas į darbdavio turtą, ir jis tenkinamas pirmenybės tvarka visų kitų reikalavimų atžvilgiu, nesvarbu, ar jie būtų privilegijuoti, ar hipotekiniai: jeigu kiekvienu atveju maksimali privilegijuotojo reikalavimo suma neviršija nacionalinio minimalaus darbo užmokesčio ekvivalento, mokėtino reikalavimo pareiškimo metu, per 6 mėnesių laikotarpį.“

Socialinės apsaugos įstatymo 116 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad:

„neatsižvelgiant į bet kurio kito įstatymo nuostatas, direktoriaus reikalavimas dėl bet kokios mokėtinos sumos pagal pirmo ar antro lygio įmoką pagal šį straipsnį laikomas privilegijuotuju reikalavimu, jei tai yra pirmo lygio įmoka, ir yra tenkinamas lygiai su darbuotojų darbo užmokesčiu iš darbdavio turto, o jei tai yra antro lygio įmoka, reikalavimas tenkinamas iš atitinkamo savarankiškai dirbančio asmens turto ir išmokamas pirmenybės tvarka visų kitų reikalavimų atžvilgiu (išskyrus darbo užmokestį), nesvarbu, ar tai yra privilegijuotieji, ar hipotekiniai reikalavimai“.

Be to, Civilinio kodekso 2088–2095 straipsniuose konkrečiai reglamentuotas privilegijuotųjų reikalavimų eilės pirmumas. Be kita ko, juose nurodyta, kad skolos sumokamos jų registravimo tvarka. Tą pačią dieną užregistruoti hipotekiniai reikalavimai tenkinami vienoda tvarka.

Tačiau nemokumo byloje, jei įsipareigojimams įvykdyti turto nepakanka, teismas gali priimti (o daugeliu atveju ir priima) nutartį dėl reikalavimo apmokėti sąnaudas ir išlaidas, patirtas nutraukiant bendrovės veiklą ir ją likviduojant, iš bendrovės turto tokiu eiliškumu, kuris, teismo nuomone, yra tinkamas, ir teismas atsižvelgia į toliau nurodytą bendrą eiliškumą:

- a) išlaidas, kurias bankroto administratorius ar nemokumo specialistas tinkamai gali patirti ar patyrė saugodamas, realizuodamas arba rinkdamas bendrovės turtą;
  - b) visas kitas išlaidas ar mokėjimus, kurias oficialus bankroto administratorius atliko pagal savo įgaliojimus, įskaitant išlaidas, patirtas tęsiant bendrovės veiklą;
  - c) laikinojo administratoriaus užmokestį, jei jis mokamas;
  - d) pareiškėjo išlaidas, taip pat paraiškoje nurodyto asmens išlaidas, jei teismas leidžia šias išlaidas apmokėti;
  - e) specialiai paskirto valdytojo užmokestį, jei jis mokamas;
  - f) visas sumas, mokamas asmeniui, kuris yra pasamdytas arba įgaliotas padėti parengti bendrovės balansą ar ataskaitą;
  - g) visas išmokas, mokamas teismo nurodymu, jei patiriamos išlaidos pagal prašymą atleisti nuo pareigos pateikti balansą, arba pratęsti balanso pateikimo terminą;
  - h) visus reikalingus nemokumo specialisto mokėjimus, atliktus jam administruojant bendrovės turtą, įskaitant likvidacinio komiteto narių ar jų atstovų patirtas išlaidas, kurias leido patirti nemokumo specialistas;
  - i) nemokumo specialisto pasamdyto asmens užmokestį, mokamą už paslaugas bendrovei, kaip reikalaujama ar leidžiama pagal 386 skyriaus nuostatas;
  - j) oficialaus bankroto administratoriaus ir nemokumo specialisto užmokestį.
- Nagrinėjant nemokumo bylą nemokumo specialistas parengia ataskaitą, kuriame sudaro kreditorių eilę ir paskirstymo schemą, kuri bus pateikta teisme. Kreditoriams leidžiama pateikti pastabas, jei jie nesutinka su šios ataskaitos turiniu, ir teismas gali nurodyti ją pataisyti. Galiausiai minėtą eilę ir schemą patvirtinta teismas, kuris nurodo nemokumo specialistui atlikti mokėjimus kreditoriams.

Reorganizavimo procedūra (bendrovės sanavimas)

Nėra duomenų

Bankroto byla (ūkinės bendrijos ir prekyautojai)

Pirmiausia mokėjimų paskirstymas reglamentuojamas Prekybos kodekso 531 straipsnyje ir Civiliniame kodekse nurodytais įstatymais, kuriuose pateikiama kreditorių eilė, nurodant pagal įstatymą privilegijuotuosius kreditorius ir užtikrintos hipotekos kreditorius. Tai yra kreditoriai, turintys užtikrintus reikalavimus, numatytus įstatymo nuostatose arba viešame akte pagal jo registracijos datą, ir šie atvejai taip pat reglamentuoti Prekybos kodekso 535 straipsnyje.

Paskui paprastųjų kreditorių (kurie nėra registruoti) eilė sudaroma *pari passu* pagal jų reikalavimus.

Jei paskelbiamas asmens bankrotas, per 10 dienų nuo šio paskelbimo sušaukiamas susirinkimas, kuriame, dalyvaujant teisėjui, registruotojui, kuratoriui, bankrutuojančiam asmeniui ir kreditoriams, nagrinėjami reikalavimai ir sudaromas aprašas.

Šiame susirinkime išklausomas bankrutuojantis asmuo, kuris pasiūlo susitarimo su kreditoriais sąlygas. Per posėdį aptariama, ar byloje gali būti sudarytas susitarimas su kreditoriais, kai yra paskiriami kreditoriai (kurie nėra registruotieji kreditoriai, nes jie nėra privilegijuotieji ar hipotekos kreditoriai ar neturi įkaito), atstovaujantys visiems kreditoriams, ir net kiekvienas kreditorius atskirai turi teisę per 8 dienas tai ginčyti.

Tada rengiamas antras susirinkimas, kuriam pirmininkauja teisėjas ir kuriame, siekiant patvirtinti susitarimą su kreditoriais, turi būti atstovaujama trims ketvirtadaliams sumų, kurias bankrutuojantis asmuo pripažino kaip mokėtinas;

pasibaigus šiai procedūrai ir sudarius visų kreditorių sąrašą, rengiamas dar vienas susirinkimas, kuriam pirmininkauja teisėjas, po to, kai įstatymo nustatyta tvarka paskelbiamas pranešimas apie šį susirinkimą.

Šiame susirinkime kiekvienas kreditorius pateikia savo reikalavimus, o jei kuratorius prieštarauja kuriam nors kreditoriui, pastarasis turi įrodyti savo reikalavimą kuratoriui ir kitiems kreditoriams.

14 Kokios yra nemokumo bylų užbaigimo (ypač pasiekus susitarimą su kreditoriais) sąlygos ir pasekmės?

Nemokumo bylos (bendrovės)

Nagrinėjant nemokumo bylas, kai nemokumo specialistas realizuoja visą bendrovės turtą arba tiek turto, kiek, jo nuomone, galima realizuoti, be reikalo nevilkinant nemokumo proceso, ir paskirsto galutinį mokėjimą (jei jis paskirstomas) kreditoriams, taip pat dalininkams tarpusavyje nusistačius jiems priklausančias teises, ir išmokėjus galutinius mokėjimus dalininkams (jei jie mokami), taip pat bendrovės lėšomis pateikus ataskaitas, įsitikinęs, kad nemokumo specialistas įvykdė 386 skyriaus reikalavimus ir visus kitus jame nustatytus reikalavimus, atsižvelgiant į ataskaitą ir visus galimus bet kurio kreditoriaus, dalininko ar suinteresuotojo asmens prieštaravimus, teismas panaikina nemokumo specialisto paskyrimą.

Vėliau teismas priima nutartį nuo nutarties priėmimo dienos išbraukti bendrovės pavadinimą iš registro. Apie šią nutartį pranešama Įmonių registrui, kuris išbraukia bendrovę iš registro.

Reorganizavimo procedūra (bendrovės sanavimas)

329B straipsnio 12 dalyje numatyti įvairūs atvejai, susiję su sanavimo procedūros užbaigimu:

a) jei bet kada per bendrovės sanavimo procedūrą specialiai paskirtas valdytojas, pasikonsultavęs su jungtiniu kreditorių ir narių komitetu, išsiaiškina, kad bendrovei nėra tikslo tęsti šios procedūros, specialiai paskirtas valdytojas pateikia teismui prašymą nutraukti bendrovės sanavimo procedūrą, išsamiai nurodydamas to priežastis, ir teismas įpareigoja likviduoti bendrovę teismo sprendimu.

Taikoma su nemokumo byla susijusi 386 skyriuje nurodyta procedūra;

b) jei bet kada per bendrovės nemokumo procedūrą specialiai paskirtas valdytojas, pasikonsultavęs su jungtiniu kreditorių ir narių komitetu, išsiaiškina, kad bendrovės reikalai pagerėjo tiek, kad ji gali susimokėti skolas, jis pateikia teismui prašymą, išsamiai nurodydamas to priežastis, ir prašo teismo priimti nutartį dėl bendrovės sanavimo procedūros nutraukimo. Jei teismas patenkina prašymą, jis nustato tokias sąlygas, kurios, jo nuomone, yra būtinos, atsižvelgiant į bylos aplinkybes.

Tokiu atveju bendrovė toliau tęsia savo veiklą. Kai tik teismas patenkina minėtą prašymą, byla nagrinėjama toliau;

c) jei bet kada per bendrovės nemokumo procedūrą bendrovės direktoriai ar nariai neeiliniame visuotiniame susirinkime įsitikina, kad bendrovės reikalai pagerėjo tiek, kad ji gali susimokėti skolas, jie teismui gali pateikti prašymą kartu su atitinkamais patvirtinamaisiais dokumentais ir informacija, patvirtinančia, kad jie yra tuo įsitikinę, ir prašyti teismo priimti nutartį dėl bendrovės sanavimo procedūros nutraukimo, o teismas, pirmiausia išklauses specialiai paskirtą

valdytoją, priima nutartį patenkinti ar atmesti prašymą. Jei teismas patenkina prašymą, jis nustato tokias sąlygas, kurios, jo nuomone, yra būtinos, atsižvelgiant į bylos aplinkybes.

Kaip ir pirmiau nurodytu atveju, bendrovė toliau tęsia savo veiklą. Kai tik teismas patenkina minėtą prašymą, byla nagrinėjama toliau;

d) baigiantis paskyrimo laikotarpiui, specialiai paskirtas valdytojas teismui pateikia galutinę rašytinę ataskaitą, kurioje išsamiai išdėsto nuomonę ir priežastis, susijusias su tuo, ar bendrovė turi pagrįstų perspektyvų toliau visiškai ar iš dalies tęsti veiklą, ir ar ji galės reguliariai susimokėti skolas.

Jei specialiai paskirto valdytojo galutinėje ataskaitoje pareiškiami nuomonė, kad bendrovė turi pagrįstų perspektyvų visiškai ar iš dalies toliau tęsti veiklą, prie šios ataskaitos reikia papildomai pridėti tikslų ir išsamų sanavimo planą, kuriame turi būti pateikti visi pasiūlymai, reikalingi, kad bendrovė toliau tęstų veiklą, ir paaiškinimai, kurių gali reikėti, kad toks sanavimas būtų įgyvendintas, įskaitant pasiūlymus dėl finansinių išteklių, darbuotojų išlaikymo ir būsimo bendrovės valdymo. Minėtame sanavimo plane taip pat paaiškinamas siūlomas mokėjimų atlikimo kreditoriams būdas, patenkinant visus jų reikalavimus ar jų dalį, ar su visais kreditoriais pasiektas savanoriškas susitarimas, ir ar teismui siūloma sankcionuoti susitarimą su kreditoriais, kurį patvirtino ne visi kreditoriai. Gavęs galutinę ataskaitą ir sanavimo planą, teismas gali prašyti pateikti paaiškinimus ir patikslinimus, kurių, jo nuomone, reikia ir kurie teismo nurodymu gali būti pateikiami žodžiu arba raštu. Tada teismas gali atmesti siūlomą sanavimo planą arba priimti ir patvirtinti jį visą ar jo dalį, arba reikalauti jį pakeisti. Jei teismas patvirtina specialiai paskirto valdytojo pateiktą sanavimo planą su teismo nurodytais pakeitimais arba be jų, sanavimo planas įsigalioja ir tampa teisiškai privalomas visoms suinteresuotosioms šalims. Bylos nagrinėjimas atnaujinamas iš karto po to, kai teismas patvirtina sanavimo planą;

e) jei teismas priima nutartį dėl bendrovės sanavimo procedūros užbaigimo remdamasis tuo, kad bendrovė neturi pagrįstų perspektyvų tęsti veiklos ir negalės reguliariai susimokėti skolų, jis įpareigoja, kad teismas likviduotų bendrovę.

Taikoma su nemokumo byla susijusi 386 skyriuje nurodyta procedūra;

Bankroto byla (ūkinės bendrijos ir prekyautojai)

Nagrinėjant bankroto bylą, kai kuratorius realizuoja visą bendrovės turtą arba tiek turto, kiek, jo nuomone, galima realizuoti, be reikalo nevilkinant nemokumo proceso, ir paskirsto galutinį mokėjimą (jei jis paskirstomas) kreditoriams, taip pat dalininkams tarpusavyje nusistačius jiems priklausančias teises, ir išmokėjus galutinius mokėjimus dalininkams (jei jie mokami), taip pat bendrovės lėšomis, pateikus ataskaitas, įsitikinęs, kad kuratorius įvykdė 13 skyriaus reikalavimus ir visus kitus jame nustatytus reikalavimus, atsižvelgiant į ataskaitą ir visus galimus bet kurio kreditoriaus, dalininko ar suinteresuotojo asmens prieštaravimus, teismas panaikina kuratoriaus paskyrimą.

Tada teismas priima nutartį išbraukti ūkinės bendrijos pavadinimą iš registro nuo nutarties priėmimo dienos. Apie šią nutartį pranešama Įmonių registrai, kuris išbraukia bendrovę iš registro.

Žinoma, pirmiau nurodytos taisyklės taikomos ūkinėms bendrijoms.

Kai paskelbiamas prekyautojo bankrotas ir paskirstomas turtas, tada bankrutuojantis asmuo gali, pateikdamas prašymą kancleriui, kreiptis į teismą, o teismas sušauks kreditorius ir bankroto bylos kuratorius, kad nustatytų, ar prekyautojas gali būti reabilituotas ir vėl prekiauti.

Jei prekyautojas elgėsi sąžiningai ir nesukčiavo, jis gali būti reabilituotas ir vėl prekiauti. Dėl šio reabilitavimo bankrutuojantis asmuo atleidžiamas nuo visų skolų, kurių iš jo buvo galima reikalauti prieš paskelbiant bankrotą, ir šis atleidimas taikomas ir šio asmens vėliau įgytam turtui.

15 Kokios yra kreditorių teisės po nemokumo bylos užbaigimo?

Nemokumo bylos (bendrovės)

Pagal 386 skyriaus 315 straipsnio 1 dalį kreditorius gali reikalauti žalos atlyginimo iš asmens, kuris laikomas vykdžiusiu bendrovės veiklą siekdamas apgauti bendrovės kreditorius arba bet kurio kito asmens kreditorius, arba veikdamas bet kuriuo kitu nesąžiningu tikslu. Tokiais atvejais, pateikus pareiškimą teismui, teismas gali paskelbti, kad bet kuris asmuo, kuris sąmoningai prisidėjo prie veiklos vykdymo pirmiau nurodytu būdu, yra asmeniškai atsakingas už tai, neapribojant jo atsakomybės už visus teismo nurodytas bendrovės skolas ar kitus įsipareigojimus.

Reorganizavimo procedūra (bendrovės sanavimas)

Nėra *ad hoc* teisės aktų, kuriais reglamentuojamos kreditorių teisės po nemokumo bylos užbaigimo.

Bankroto byla (ūkinės bendrijos ir prekyautojai)

Užbaigus ūkinės bendrijos arba prekyautojo bankroto bylą kreditoriai nebeteri jokių teisių, nebent kreditorius gali įrodyti, kad prekyautojas ar ūkinė bendrija veikė nesąžiningai ar sukčiavo kreditorių atžvilgiu.

16 Koks subjektas turi padengti nemokumo bylos sąnaudas ir išlaidas?

Nemokumo bylos (bendrovės)

Išlaidos teismo sprendimu tenka nemokumo pareiškimą pateikiančiam asmeniui arba bendrovei.

Reorganizavimo procedūra (bendrovės sanavimas)

Reorganizavimo (bendrovės sanavimo) byloje bendrovei tenka proceso išlaidos.

Bankroto byla (ūkinės bendrijos ir prekyautojai)

Sąnaudas ir išlaidas padengia pareiškimą pateikęs asmuo arba bankrutavęs asmuo.

17 Kokios yra taisyklės dėl sandorių, kurie yra nenaudingi visiems kreditoriams bendrai, pripažinimo niekiniais, jų nugalinimo ar jų nevykdytinumo?

Nemokumo bylos (bendrovės)

386 skyriaus 303 straipsnyje numatytos privilegijos, hipoteka ar kitas turto ar teisių apsunkinimas, perdavimas ar kitoks disponavimas, taip pat bet koks mokėjimas, vykdymas ar kitoks veiksmas, susijęs su turtu ar teisėmis, jei jį atlieka bendrovė ar jei jis atliekamas prieš bendrovę, taip pat bet koks bendrovės įsipareigojimas, priimtas **per šešis mėnesius iki bendrovės veiklos nutraukimo**, laikomas neteisėtu pasinaudojimu pirmumo teise prieš jos kreditorius, nesvarbu, ar toks sandoris yra neatlygintinas, ar atlygintinas, jei tai yra **pernelyg mažos vertės** sandoris arba jei **suteikiama pirmenybė**. Tokiais atvejais sandoris (neteisėtas pasinaudojimas pirmumo teise) negalioja.

Pernelyg maža vertė apibrėžiama taip:

a) bendrovė sudaro pernelyg mažos vertės sandorį, jei:

i) bendrovė padovanoja dovaną arba sudaro sandorį, kurio sąlygose numatyta, kad bendrovė negaus jokio atlygio, arba

ii) bendrovė sudaro atlygintiną sandorį, tačiau atlygio vertė pinigais arba jų ekvivalentu yra gerokai mažesnė už bendrovės suteikto atlygio piniginę vertę arba piniginių ekvivalento vertę.

Pirmenybė apibrėžiama taip:

b) bendrovė suteikia pirmenybę asmeniui, jei:

i) šis asmuo yra vienas iš jos kreditorių, laiduotojų arba garantų, užtikrinančių bendrovės skolas ar kitus įsipareigojimus, ir

ii) bendrovė atlieka veiksmus arba jos atžvilgiu atliekami veiksmai, dėl kurių šiam asmeniui yra palankiau, kad bendrovė taptų nemoki ir būtų likviduota, nei tuo atveju, jei šio veiksmo ar neveikimo nebūtų buvę.

Išimtis taikoma tuo atveju, jei asmuo, kurio naudai sudaromas arba sudarytas sandoris, įrodo, kad nežinojo ir neturėjo pagrindo manyti, kad bendrovės veikla gali būti nutraukta dėl nemokumo.

Reorganizavimo procedūra (bendrovės sanavimas)

Nėra *ad hoc* teisės aktų, kuriais būtų numatytas reorganizacijos (bendrovės sanavimo) procese visiems kreditoriams bendrai nenaudingų sandorių pripažinimas niekiniais, jų nugrinčijimas ar nevykdytinumas.

Bankroto byla (Ūkinės bendrijos ir prekiautojai)

Nėra *ad hoc* teisės aktų, kuriais būtų numatytas bankroto ar sanavimo procese visiems kreditoriams bendrai nenaudingų sandorių pripažinimas niekiniais, jų nugrinčijimas ar nevykdytinumas.

Paskutinis naujinimas: 15/02/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklę rasite puslapyje „Teisinė informacija“.